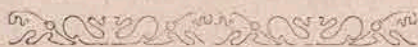
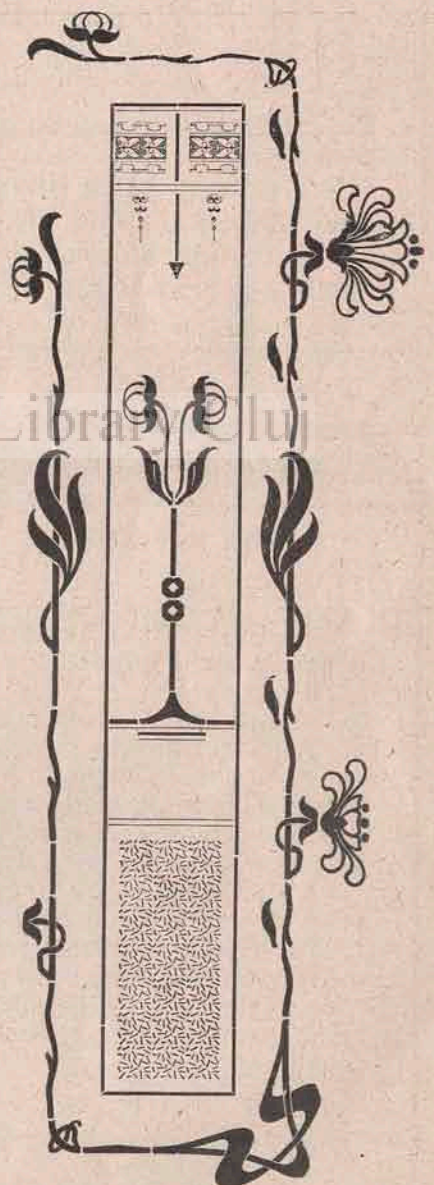
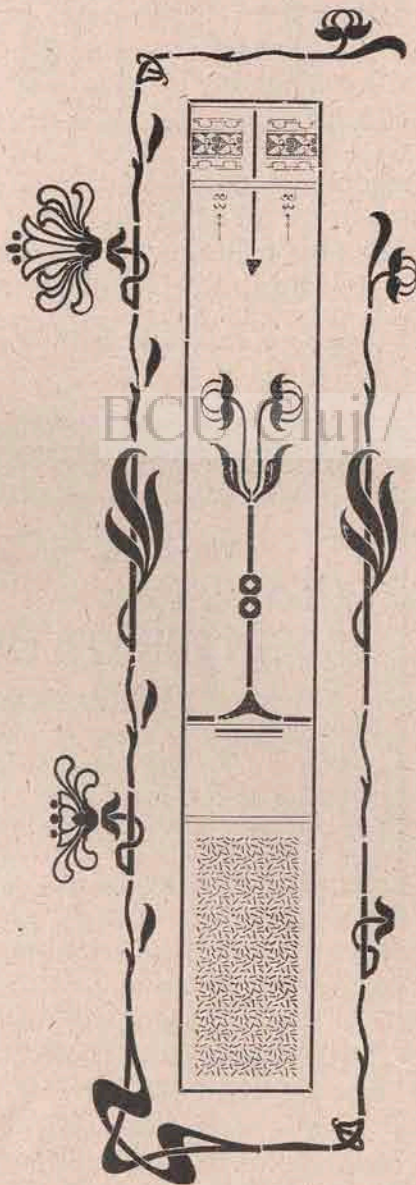

COSINZEANA

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ

== REDACTOR: ==
SEB. BORNEMISA

Abonamentul pe an . cor. 12
Abonamentul pe 1/2 an cor. 6
Pentru străinătate pe an cor. 20

Librăria Națională, S. Bornemisa

Orăștie—Szászváros

Cele mai noi
cărți literare!

<i>Liviu Marian</i> : Printre stropi	cor. 1'50
<i>Iosif</i> : Căntece, poezii	" 2—
<i>Chiru Nanov</i> : Peste Dorna, note de călătorie	" 1'50
<i>Dostoievsky</i> : Amintiri din casa morșilor, roman	" 1'50
<i>I. U. Soricu</i> : Florile dalbe, poezii	" 2—
<i>V. Eftimiu</i> : Poemele singurătății, poezii	" 2—
<i>M. Cruceanu</i> : Spre cetatea zorilor, poezii	" 1'50
<i>Dr. E. Sterian</i> : Educația sexelor	" 1'50
<i>Al. Ciura</i> : Foiletoane	" 1'60
<i>N. Zaharia</i> : Viața și opera lui Eminescu, studiu	" 3—
<i>H. Stahl</i> : Dela manevre și alte schițe vesele, ...	" 1'50
<i>Novicow</i> : Emanciparea femeii	" 2—
<i>P. Eliade</i> : Studiu despre M. Maeterlinck	" 1—
<i>V. Onițiu</i> : Din cele trecute vremi	" 2—

Cele mai noi
cărți literare!

Pentru porto să se trimită deosebit 20 bani de-o carte. Comandele se execută cu cea mai mare promptitudine. Librăria e provăzută cu un bogat asortiment de cărți literare, și la dorință procură și cărți cari îi lipsesc. Mai are mare depozit de hârtie de cancelarie și pentru scrisori, cerneală și recvizite școlare. Cereți catalogul gratis și franco.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Depozit românesc

de

PIANE ȘI ARMONIURI

în Sibiiu, str. Cisnădiei 7.

Piane și pianine din cele mai bune fabrici din Austria și Germania, în nuc mat sau poleit, în lemn negru, mahagon, palisandru veritabil, construcțiune modernă, cadru pancerat, agrafe, moderator etc., — se pot cumpăra **cu preț foarte favorabil** în depozitul meu. Transportul și pachetarea sunt **gratuite**. Școalele, reuniunile de cântări și alte instituții culturale primesc favor special.

Armoniuri de școală
bune și solid lucrate.

Rog sprijinul onoratului public român.

Cu distincția stîmă

TIMOTEI POPOVICI,

profesor de muzică

Sibiiu—Nagyszeben

Strada Cisnădiei 7.

6—20

A APĂRUT

în editura „Librăriei Naționale”
din Orăștie:

LIVIU REBREANU:

FRĂMÂNTĂRI,

un frumos volum de nuvele, în care tinărul scriitor ardelean dovedește un bogat talent și o fină pătrundere a sufletului omenesc, prinzând în tablouri pline de viață caractere, cari te zguduie și te mișcă adânc. — Prețul unui volum e C 1'50 + 10 bani porto.

Cele mai de samă noutăți literare,
apărute în 1911 în Ardeal, sunt:

Alexandru Ciura: Amintiri
și „**Almanahul**
scriitorilor dela noi”,

care cuprinde fotografiile alor 46 scriitori ardeleni și câte o bucată literară inedită a lor. — Prețul fiecăreia e cor. 1'80 franco. :: ::

Cine le comandă amândouă
le capătă cu cor. 3'20 franco.

Se află la

Librăria Națională, în Orăștie.

A apărut

POEMELE SINGURĂTĂȚII

de **VICTOR EFTIMIU**, autorul neîntrecutei piese: „*Înșiră-te mărgărite*”. — Volumul elegant, pe hârtie fină, de 224 pagini, cuprinde toate poeziile talentatului scriitor, care într-o formă ușoară, singură în felul ei în literatura noastră, ne redă în versuri pline de măiestrie și de farmec sentimentele unui suflet de-apururi zbuciumat.

Volumul a apărut în editura „**LIBRĂRIEI NAȚIONALE**” din Orăștie — Szászváros.

Prețul unui exemplar e cor. 2— . Pentru România Lei 2'50. — La comandă de peste 5 exemplare se espediază franco; iar la una de peste 10 exemplare se dă un rabat de 10% și se espediază franco.

GOSINZEANA

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ

* * *

REDACTOR: SEBASTIAN BORNEMISA

„LOTUL UNIVERSAL”

de ION DRAGOSLAV

Satul Găgăuți, e cel mai sărac sat din plasa Lovișteștea, județul Dorojani. E în preajma târgului Foltești, așezat pe o coastă de râpă, spre răsărit, casele mici, făcute din vâlătuci, acoperite cu pae și desgrădite, fără biserică, fără primărie; la biserică se duc în satul din apropiere unde e și primăria, la Brancoveni. Lasă că nu vezi nici pom în Găgăuți, decât câte o răchită două de casă, de care femeile leagă frânghiile de întins rufe. Și la ce ar pune oamenii pomi, ar face garduri, case bune, când apa Șomătului care e aproape, de douăori pe an crește de ia tot de pe lângă casa omului și duce la vale în Siret. Și nu se mută de acolo, nu se mută. Așa e Românul făcut, unde-i învățat, de acolo nu se duce. De îl arde focul, de îl ia șuvoiul, el se duce mai la deal, dar îndată ce a trecut primejdia vine tot acolo. Are ceva în el de poezie, de credință, de duioșie, pe cere nu-l au alte popoare, și dacă se duce din locul lui, apoi, o vieață plânge, o vieață cântă și la vremea vremii vine iar acolo. Dar nici nu strâng Găgăuțenii, nici îmbrăcați nu-s, nici casele cu cine știe ce scoarțe nu li-s împodobite: niște oameni cum a dat Dumnezeu. Dacă te duci în târg și îi vedeai un om cu sumanul spăruit, cu niște boi cu șoldurile eșite ca niște pumni, ori cu un cal ca o scrumbie, și românul uitându-se cu nedumerire pe sub căciulă la maldărele de case, să știi că e Găgăuțean. Și doar muncesc din greu, bărbații, iarna, în la gara din apropiere de așează și încarcă scânduri, și vara, cu nevastă, cățal și purcel, cât e lanul moșiei boerului Isidor Leib, de cum se ia omătul până dă iar bruma, e pătat numai de chipurile Găgăuțenilor. Beau Găgăuțenii, de aceea în așa. Beau că-s otrăviți. N-au palmă de pământ. Nici nu știu cum s-au trezit așezați cu bordeiele lor acolo și n-au apucat altă muncă, decât a fi slugi și a munci boerului și nici nu știu c-ar fi avut zece prăjini în țărână. Și nici că s-au plâns vreodată de asta. Cu toate acestea acum ar vrea să aibă, că odată satul avea zece case, acum în douăzeci. Odată erau zece gospodari cu douăzeci de copii, acum în patruzeci cu două sute de copii; mămăligă nu glumă.

Dar ar întrebă cineva:

„Cum, Găgăuțenii nu mor?”

— Nu, Dumnezeu știe ce oameni sunt, că la ei nu s-a pomenit boale molipsitoare de când țin ei minte, decât odată, și dacă mor nu se cunoaște pentru că orice Găgăuțean are dela unu până la 12 copii.

Și cum spun, acum, când văd că au atâția plozi,

ar vrea să aibă pământ. Văd ei că nu se mai potrivesc vremurile de odată cu cele de azi, din zi în zi hrana se scumpește, trebuințele cresc. Au făcut jalbă la prefect, da prefectul a trimes-o la ministru. Și s-a dus și acolo, da li s-a răspuns că îndată ce or scoate o moșie în vânzare în loturi, vor fi vestiți prin gazetă. Din ceasul acela nu a trecut zi să nu cumpere Găgăuțenii o gazetă și puneau pe cel mai cilibiu de le citea. Și a trecut vreme și nici o veste nici în ziua de azi, dar ei tot cumpără gazeta că s-au obicinuit să audă și alte știri decât acele despre pământ.

Totuș n-au pierdut nădejdea de pământ și ochii lor se îndreptară spre moșia jidovului Isidor Leib ce se întindea din Someș până în Antilești, un sat pe un deal de deasupra bordeielor lor, și până în hotarul târgului și Startopul, alt sat spre răsărit. Și par'că o vedeau a lor, împărțită lor și stăpâni pe casele boerști și acareturi, ba să vedeau scutiți de biruri și bând vin cu ocaua lui Cuza, și asta nădejde n-o au decât de un an. Un deputat care s-a ales împotriva voinței guvernului, un om cu carte multă, din familie mare și cu bani mulți, înainte de alegere a fost pe la ei și le-a spus, că dacă îl aleg, el va scoate ocaua lui Cuza, luarea moșiilor din mâinile jidovilor și împărțirea lor la țărani și scutire de biruri. Și oamenii din toate satele la asta au sărit cu mic cu mare, dar mai mult Găgăuțenii, așa se însuflețiră pentru boer, că ar fi făcut pod cu trupurile lor și îl aleseră. Boerul s-a dus la București la Cameră, și ei tot au așteptat o iarnă, o primăvară, și încă o toamnă și o iarnă și nici un semn de viață nu se auzea dela boer. Ceteau prin gazete de deputații din Cameră. Auzeau de cutare că a spus așa, de cutare așa, dar de alesul lor, cuconu Mihăiță Porumboiu, nimic. L-au căutat prin târg, la moșie, nu l-au găsit. Vreo doi s-au dus la București și au vorbit cu el, și le-a spus să mai aibă răbdare că sunt legi rămase dela alte guverne și până le-a trece pe acelea nu poate face nimic.

Acum era al doilea an de când alesese pe deputatul lor, luaseră Camerele vacanță și oamenii așteptau să vie boerul la moșie să le spuie ce a făcut.

Când într-o zi Găgăuțenii aud din jurnal că cuconu Mihăiță Porumbaru cu alți deputați din târg au să țină niște întruniri la sate și le spun despre „votul universal”.

Multe lucruri le-au desbătut ei și altele le-au trecut cu vederea. Dar ca deputații, între care era și alesul lor, oameni mari ce stau de vorbă cu ministri și cu Vodă și vin să vorbească cu țărani, nu i-a ispitit nimic așa tare, și asta îi umplură de nădejde și bucurie mai cu seamă că au să le vorbească și despre „votul universal”, — lucrul de care își băteau ei capul, ce mâncare e aceea. Toate le înțelegeau:

Arătăm automobilul între măgar și cămilă, ca o izbitoare probă de progres al omenimei. Chipul anume e luat pe deșertul Tripolitaniei, unde, ca pe toate pustietățile africane, comunicația se făcea până deunăzi cu măgarul și cu cămila. De drum de fer nici poveste nu era și nu prea e nici azi, deoarece e din cale-afară greu să poți zidi pe întinsurile acelea nesipoase, fără păduri și petri. Mai practic s-a dovedit pentru comunicare automobilul, care acum în războiul italo-ture face Italianilor foarte mari servicii la transportarea bagajelor și a proviziunii.

vot la alegere de primar, de delegat, de deputat, dar comedia asta li se părea un cântec de pasere streină și la pene și la glas. Și fel de fel își înturnau mințea și nu îi dau de rost. Într-o zi vreo câțiva s-au dus la primar, dar gospodarul comunei le-a spus:

„Ia vedeți-vă de treabă. Cine v-a băgat în cap gărgăunii iștea?” S-au dus la popa, dar duhovnicul satului le-a spus: „Măi, voi n-aveți mămăligă pe vatră și umblați cu bazaconii de astea”. S-au dus la moșier; iar acela le-a spus: *Haa? Vol universal?* Da ci *nivoe* aveți voi de asta? Parcă iu am nivoe să știu”. Și omul dând din umeri i-a lăsat tot nedumeriți.

„Să mergem la cuconu Mihai”, și-au zis ei și l-au căutat în târg la moșie, dar nu venise încă dela București.

Au întrebat pe unii târgoveți, dar oamenii dădeau din umeri și plecau într'ale lor.

În sfârșit a dat Dumnezeu și s-au liniștit.

Eră într-o vineri prin postul Săn-Petrului. Cald ca la înfiriparea verei, nori rupți, se destrămau și se întregeau în chipuri ciudate scurgându-se pe prafuri de la apus la răsărit. Găgăuțenii mântuiseră și prășitul de al doilea al păpușoiului pe moșia boerului Isidor Leib, și acum se repeziseră câțiva și la lucru la lemnăria din gară. Și eră amează, unul din ei Ilie Pătrânel, fost sergent în armată și liberat de cu toamnă, mâncase, niște mămăligă cu borș cu lobodă din o ulcică și acum stă cu mămăliga desfăcută lângă el cu lingura în oală și citea „Viitorul”. Tocmai spune că cuconu Mihaița și ceialalți deputați au și fost în satul Părău dincolo de târg și au vorbit țaranilor de pricina asta. Când un alt lucrător din alt sat, de curând intrat în lucru se apropie de el și îl întreabă:

— Ce citești?

— O, gazetă. Aici vorbește de deputații ceia ce umblă prin sate.

— Cu „lotul universal”, zise omul mulțămîit.

— Apoi nu-i lotul, glăsui Ilie, ci votul universal. Așa scrie doar la gazetă.

— O fi scriind, vorbi omul, dar nu se zice așa.

— Nu se zice așa, făcū Ilie, apoi, cum scrie ceia așa vorbele?...

— Apoi, nu știu cum o fi scris, rosti lucrătorul, că și la noi au fost adipotații și aia am auzit că au zis.

— Așa, făcū Ilie, holbat, și mă rog de unde ești dumneata?

— Din Părău.

— De acolo? Apoi aice scrie că chiar la Dv. au fost ei.

— Au fost, da eu nu eram acasă, da mi s-a spus că lotul universal e să împartă pământ la oameni. Și care sunt pentru lotul ista, adipotații au să facă să li se dea pământ.

— Adecă are să se împartă moșiile boerești și a statului la oameni.

— Numai că așa, zise lucrătorul, porninduse spre niște clădiri de scânduri și vagoane, unde încărcau niște oameni.

Așal! Așal! gândi Ilie, atunci aicea e greșit. Va să zică se scrie votul și se zice lotul. Ciudat lucru. Și ca să nu uite, scoase plaivasul cu care face semn la scânduri, la măsurare, și făcū din v. un l. și se gândi, că și în limba nemțească sunt ciudățenii, câte odată: una scrie și alta se citește și până în seară a știut de lucrul ăsta și tot satul și într-un ceas a fost împărțită și moșia; rămăsese numai curtea boerească dar și de aceea își dădū cu mințea s-o dărâme și cu cărămida ei să facă biserica.

Apoi de acolo alte gânduri, cum au să facă și au să dregă. De unde vite atâtea și unelte de plugărie. Și nu eră duminecă și seară să nu se întâlnească ca doi trei la un loc, să nu se șpățirească. De când erau Găgăuții, nu a fost atâta vorbă, atâta unire între locuitorii lui ca atunci. Când într-o luni citiră în gazete că alesul lor și deputații, dumineca viitoare vor vorbi sătenilor din Găgăuți.

Bucurie pe ei, inimi bătând de ceva neobicinuit: „vin adipotații” eră în gura tuturor... „Ce ne facem?” Se uitau la casele lor nevăruite, prin ogrăzile nemăturate, pe drumurile cu hopuri și se sfătuiră să facă așa să nu-i găsească deputații în halul cela. Și toată săptămâna femeile au lipit și văruiet vetre și prispa,

copiii au măturat ogrăzile; bărbații au îndreptat drumurile și abea au așteptat duminică. Mai cu seamă că joi veni un trăgoveț la ei și le spuse că duminică să fie toți strânși în inima satului că au să le vorbească de votul universal.

Mă rog, întrebă unul din oameni, ce se aude cu lotul ista universal, că dă pământ la oameni?

„Lucru mare, i-a răspuns tâgovețul zâmbind, și-ret, să fiți pe acasă și a plecat, lăsându-i tot nedumeriți.

Iar ei auzând așa ceva nici rachiul n-au pus în gură, nu cumva unul amejit să răspundă cumva unu-i adipotat.

Și duminică gătiți ca de sărbătoare după eșirea din biserică se strânseră toți în inima satului și așteptară cântând dornici spre târg. De cu seara plouase și acum eră senin și recoare, și frunzele prăfuite se spălase, iar iarba eră de un verde deschis. Când numai ce auziră tălângi de poștalion și trâmbiți de automobile și despre târg văzură ridicându-se colb, apoi trăsuri cu cai și două automobile.

Și trăsurile o luară spre satul lor, suiră povârnișul și poposî jos vreo trei boeri tineri, între care și cuconu Mihăiță Porumboiu îmbrăcați în strae nemțești, gulerati, rași și săpuniți, însoțiți de alții mai nerași, mai galbeni la față, mai rău îmbrăcați de păreau niște țârcovnici.

— Bună ziua, oameni buni!, ziseră boerii dându-se jos din trăsuri.

— Sărut mâinile! se auziră glasurile din toate părțile și oamenii, ca la o sută de inși, își scoaseră pălăriile.

„Ha ha! Făcû cuconu Mihai, oamenii mei. Pavel a catrinei lui Ion, și la vorba asta un român cu părul alb și cu fața ca arama, rosti: „eu sărut mâna cucoane Mihai.

— Uite, zise el, moș Ștefan a Ionoaei.

Și la vorba asta un moșneag cu pletele albe, grăi: „Noi, cucoane Mihai“.

Și așa făcû cuconu Mihai cu mai mulți, dându-le mâna la fiecare; pe cei bătrâni îi neteză pe păr, pe cei tineri mângându-i pe obraz. După asta își rotî ochii de asupra mulțimei și zise:

„Atâția sunteți“?

Atâția, sărut mâna, răspunseră oamenii.

În vremea asta vre-o doi băeți aduseră o masă,

niște scaune, pe care ședeau țârcovnicii și boerii. Un țârcovnic porunci și câteva pahare cu apă. Și unul din boeri cu cărarea la o parte și mustăcioara neagră și ochi arzători se ridică, sorbi din paharul cu apă și începû:

— Oameni buni, știți la ce v-am chemat?

— Știm, sări Ilie Pătrânjel, cam citit la gazetă.

— Aa, vă vin și gazete? întrebă cuconu Mihai.

— Nu, da cumpărăm noi, răspunseră niște glăsuri din mulțime.

— Da, da, făcû Cuconu Mihai cătră boeri, s'a deșteptat țărănimea:

— Va să zică, știți de ce v'am adunat, întrebă vorbitorul.

— Da, grăiră câțiva, cu Pavel a Catrinei cu Ilie Pătrânjel, numai Dzeu sfântul să vă ajute.

— Va să zică, întrebă boerul, știți ce vrea să zică votul universal.

— Da, răspunse Pavel a Catrinei, tocmai aici am vrea să ne lămurim cum se zice: votul universal, ori lotul?

— Da, da, zise al treilea boer, s-a luminat țărănimea.

— Dă, domnilor adipotați, făcû Toader a Catrinei lui Ion, tocmai aici am vrea să ne lămurim: cum se zice: votul universal ori lotul?

— Votul! Votul!, se înturnară țârcovnicii cătră ei.

La asta se făcû murmure între oameni și par'că le scăzû sufletul de ceva necunoscut și se auziră glăsuri: „Aa, vedeți, nu-i „lotul“, în vremece boerii pâliră și se uitară unul la altul nedumeriți.

„De o fi altfel să-i luăm la goană“, șopti Ilie Pătrânjel altui țaran.

Dar toți oamenii se traseră de mânecă, căci boerul luându-și suflet, începû:

— Da, oameni buni și fraților, votul universal, nu lotul universal. Nu faceți zăpăceală“.

La cuvântul: da fraților, până și inimile celor nemulțumiți par'că se îndrumaseră și se făstuiră unii pe alții să tacă, pe când boerul se uită o clipă în jurul lui și urmă: „Da, să nu faceți zăpăceală de cuvinte, băgați de seamă: votul universal. Și de chestia asta am venit să vă vorbesc. E chestie mare, Toate popoarele au luptat pentru el, până și Bulgaria care

Vedere din tabăra arabă-turcească de lângă Derna: Un regiment de soldați, condus de effendi Osman, trece pe dinaintea comandanților pe câmpul de luptă.

Vedere dela catastrofa de tren din Suedia din 16 Iunie, întâmplată în apropierea oraşului Linköping. Ciocnirea a fost așa de puternică, că mai multe vagoane au prins foc, după ce s-au făcut numai țandări. Jertfa a ciocnirii au căzut 21 de persoane, iar 16 au fost greu rănite.

e un stat mai mic ca al nostru se bucură de votul universal. Votul universal e desrobirea țaranului. Mulțumirea comerciantului și iubirea boerului. Și prin votul universal veți fi desrobiți și voi și veți căpăta pământ“.

La asta un sgomot se făcu între oameni și: „vedeți, vedeți, tot e ceva bun“.

„Ascultați, zise boerul. Veți scăpa de biruri grele... Aice iarăș sgomote și glasuri:

„Să vă audă Dumnezeu!“ Sst! făcură altele.

Și boerul urmă: „votul universal va eftini traiul...“

— Uraa!“, se auziră toți într'un glas. „Dar am vrea să știm și noi cum“, se auzi un glas mai dela coadă, și un român cu fața brăzdată, cu un suman vechi și spătuț între umeri, își lungi gâtul să-l vadă boerii.

„Cum? grăi boerul. Desființându-se toate colegiile electorale și făcându-se un singur colegiu, boerii la un loc cu târgoveții și țaranii și votând toți fără deosebire de bogat și sărac.

— Asta e votul universal?, sări Ilie Pătrânel; iar boerul puțin pâlind grăi:

— Da; și ca să fiți și voi în rândul oamenilor vă fac atenți să luptați pentru votul universal.

— Va să zică, zise moșneagul Stefan a Ionoaei, eu, un mațe fripte, am să votez cu boerii. La ce? Să aleg unul care n-are să-mi facă nici el nimic. Are să-mi plătească votul și atâta tot.

— Apoi boerule, sări Ilie Pătrânel, noi n-avem nevoie de votul universal. Noi nu ne ducem la vot nici așa; trimitem delegați, că suntem oameni săraci și nu ne putem perde zilele pe drum. Așa e oameni buni, vorbi el înturnându-se spre mulțime?

— Cam de asta e așa, se auziră câteva glasuri.

— Nouă ne trebuie ceva mămăligă, de am aveă, dar așa ceva, cam greu de desnădăjduit“.

Aice boerul se făcu galben-verde, pe când ceialalți se uitară desnădăjduți unii la alții.

„Apoi, zise boerul cu glasul sugrumat, să luptăm, să căpătăm votul universal și atunci veți putea alege oameni și dintre voi să vorbească în cameră.

— Și când va fi asta boerule?, îi tăie vorba un altul, Petrache a Ției, un român cu plete lungi negre și cu fața suptă.

— Când? răspunse boerul, când veți strigă până la unul: „vrem votul universal“. Și când veți alege deputați care să lupte pentru dreptul ista.

— Apoi, până acuma ce am făcut, răspunse Ilie Pătrânel?

— Da, da, se auziră mai multe glasuri, până acuma ce am făcut?

— Am ales, luă cuvântul Pătrânel, tot de ceice ne-au făgăduit marea cu sarea: pământ, scutire de biruri, eftinirea traiului, măsuri mari și acum nu vedem nimic. Și Pătrânel se uită la cuconu Mihai Porumboi, și cuconu Mihai în pământ, dându-și cu unghia prin dinți.

— Apoi, dacă alegeați oameni cu dragoste către popor și din sânul dvoastră, răspunse boerul sil-lit, poate eră ceva.

— Apoi, zise moșneagul Stefan a Ionoaei, să mă iertați boerilor, că oi vorbi și eu o vorbă proastă: da dvoastră ce-ați fost: cu dragoste către popor, frate cu noi când v-am ales. Și de când cetim noi gazeta, de atâția ani, n-am văzut c-ați scos o vorbă în cameră pentru noi.

— Boerule, vorbi un altul, ne-ați tăiat tot cheful; să fi știut nu ne prăpădeam pentru atâta.

— Mămăligă, boerule, mămăligă, zise moșneagul. Duceți-vă la București și strigați boerilor să ne deie mămăligă, că avem două sute de *copchii* și stăm în niște case ca niște bordeie. Dați-ne mijloace să trăim. Și pentru asta am crezut că ne adunați.

— Vine ploaia și ne ia bordeiele, grăi alt țaran, și n-avem pământ unde să fugim. Dăm unde dăm și tot aice venim. Uite palmele noastre, și omul își arată palmele negre și pline de bătăături, roase până la sânge. Muncim pentru streini.

— Idioți“, glăsui boerul încet, și fără putere de a mai urmă, „vină și vorbește la brutele astea de votul universal...“

— De-acum, s-a isprăvit, zise cuconu Mihai, is inculți, sălbatici“, iar al treilea deputat ce eră cu ei, le zise:

— Trebuie să luptăm pentru îndreptarea stării economice a țaranului și luminarea lui și atunci, vorbiți-i de votul universal“.

Iar boerii n-au zis nimic, decât s-au suit plouați în automobile și trăsuri și au pornit-o spre târg de unde veniseră, pe când țaranii rând pe rând se împărășiară prin sat, desamăgiți, dând din umeri și din mâni.

„Se apropie, ca mâne iar vre-o alegere, zise Pătrânel, și vrea să ne prindă iar cu capcana mai din vreme.

— Au isprăvit-o cu ocaua lui Cuza, cu împărțirea pământurilor la oameni, cu alungarea Jidanilor, amu au stârnit altă minciună: votul universal.

— Apoi să mai poftescă, glăsu Costache a Tiei, luându-o în susul satului, spre casă; iar unul grăi:

— Mai bine decât ne vorbea de așa ceva, aducea vre-o două buți cu vin și beam și noi ceva de ziua de azi!"

O O O

DRUMUL EROILOR

A. COTRUȘ

E-un drum superb ce duce cătră soare,
Eroilor li-e scris pe el să piară...

E-un drum superb ce duce cătră soare,
Dar nu e pentru suflete de ciară!!!

E drumul celor țari, ce au pe lume
O aspră și divină datorie...
Sub steagul ei pornesc războiul mare
Să schimbe-a lumii noastre temelie.

Dar cad mereu, căci lupta cere jertfe...
Cad azi, cad mâni, e tot mai mic șireagul...
Pe drumul de triumf i-ajunge moartea
Și fulgerat din mâni le cade steagul...

Viață tu! nu-i drumul meu acesta
În van el azi tot sufletul mi-l cere...
Când mă vrăjește flamura victorii,
M'atrage 'n tină setea de cădere!!

O O O

DISPENSAT DE CRAVATĂ

— DIN VIAȚA DE CAZARMĂ —

de GEORGES COURTELINE

În duminica aceea admirabilă de Iulie, Lagrappe, pe care maiorul-medic îl dispensase de cravată din pricina unui buboi ce-i eșise la ceafă, se prezintă numai decât după masă, la corpul de gardă. Cu mâna stângă corect pe mânerul săbiei, cu cea dreaptă lipită de cozorocul cercuit cu aramă al chipiului, iar gâtul de taur — de un roș cărămiziu fiindcă și-l frecase cu nisip, după care-l clătise cu apă rece de puț, după care și-l storsese cu un prosop aspru — ieșindu-i, gol, din gulerul tot roș al tunicei.

— Permișiunea de a ieși, zise el.

Sergentul-major ședeă călare pe un scaun rupt, de pae. El aruncă soldatului o privire piezișă și îi răspunse cu răceală:

— Stânga-împre!

Stânga-împre!..

Lagrappe rămase uluit, fiind cunoscut la escadron pentru curățenia esemplară a ținutei, pentru buna-stare a armelor sale. El străluceă de altmintrelea ca un astru: cu jambierele lustruite ca niște oglinzi, și presărate dela gât la pantece cu un întreit rând de nasturei scânteetori, ca niște sori minuscule.

Stânga-împre!..

Deodată, pricepù.

— Dacă îmi spui asta din pricina cravatei, făcù el, află că sunt dispensat de ea, dom'le sergent-major. M-a dispensat dom' major-medic azi dimineață, că ci-că mă doare gâtul.

— Stânga-împre, repetă sub-ofițerul care fumă o țigară cu brațele sprijinite de speteaza scaunului.

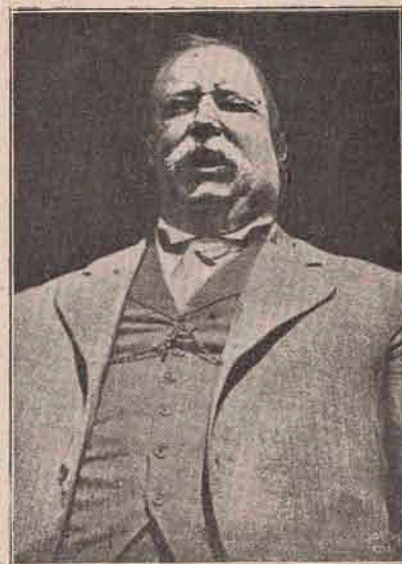
Dar Lagrappe, tare de dreptul său, stăruì, lămu-

Roosevelt, fostul președinte al Statelor-Unite, care luptă împotriva actualului președinte Taft, să ajungă din nou în fruntea republicei.

A. Rubinstein, renumit șahist, care a câștigat la emulația din Pöstyén premiul prim.

Taft, președintele actual al Statelor-Unite, care luptă pe viață și pe moarte împotriva lui Roosevelt, să ajungă din nou la președinție.

O minune a arhitecturii de azi: Trepte de ciment, cari nu au alt sprijin, decât fundamentul.

rind că spusese adevărul, de care se putea convinge orișicine, cercetând caetul infirmeriei.

— Eil îmi bat joc de caetul infirmeriei, declară sergentul-major. Nu se poate eși în oraș fără cravată, asta știu eu. Dacă ții să eși, mergi de-ți pune ținuta reglementară; dacă nu, intră și rămâi la cazarmă. Căci nu cumva e treaba mea, crezi, că ești dispensat de cravată?

Vorbea fără mânie, cu o semetie disprețuitoare, ca un milionar unui vagabond. Cu o ușoară înălțare din umeri își încheiă vorbirea, și celălalt, pe care-l aiură fața aceea cu ochii clipitori, plină de dispreț și de obrăznicie, deslușită prin norii de fum, simți zădărnicia unei discuțiuni mai lungi. El zise: „foarte bine!“, merse de-și puse în grabă cravata, și, fără cusur de data asta, obțină dreptul de a eși în oraș.

II.

Dar nu făcù nici o sută de pași, că în colțul străzii Chanoinesse și a bulevardului Chardonneret, se izbi nas în nas cu medicul. Chemat în grabă de o stafetă la cartierul vânătorilor, unde un gornist pe care o iapă îl scalpase cu o lovitură de copită, zăcăa în agonie, acest om grăbit ducea viața cu acelaș pas liniștit cu care ar fi dus și moartea. La vederea lui Lagrappe, el se opri brusc, și aplecând încetșor asupra-i o privire neagră de bănuială:

— Hei! tu di colo, nu mă înșel: nu ești tu omul cu buboiul pe care l-am dispensat de cravată la vizita de azi dimineață?

— Da, dom'le major, făcù Lagrappe.

Medicul făcù o săritură pe loc și șieră:

— Mii de trăznete!

Erà un om formidabil, cu niște punni de atlet, presărați cu un păr roșcat. De o incapacitate notorie, lucru ce-l știe el însuș, el o rescumpără printr-un absolutism încăpăținat de brută, dând sentințe fără de apel, și impunând bolnavilor cultul ordonanțelor sale. Cravata omului cu buboiul izbi ca o palmă susceptibilitatea-i gădiloasă de imbecil; dar ce-l scoase mai ales din fire, fu intervențiunea, desvălită de Lagrappe, a sergentului-major de gardă. Cât pe-aci să se înece de mânie.

Ironie și exasperat:

— Sergentul-major de gardă! răcni el, sergentul-major de gardă! Să taci! Cine dă porunci bolnavilor: eu ori sergentul-major de gardă? O să-ți pară bine, poate în ziua când vei căpăta un antrax; și atunci cui te vei adresa ca să-ți pue comprese: sergentului-major de gardă? Vită! Rinocer încălțat! Baligă!

Și deodată:

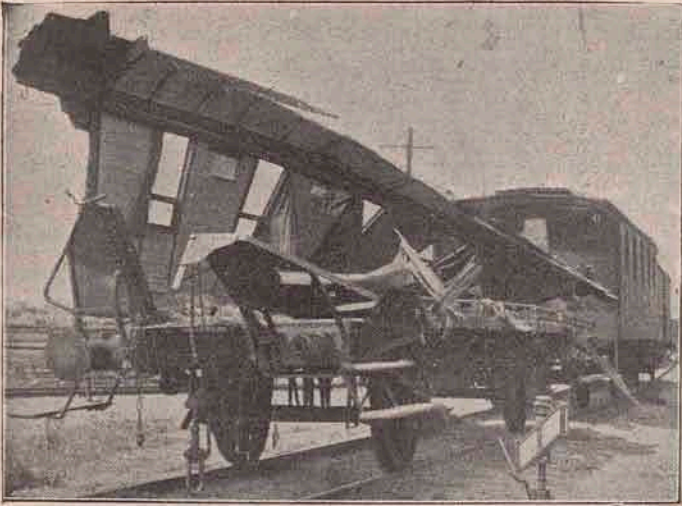
— Scoate-ți numai decât cravata, mii de bombel! Scoate-ți numai decât aia dela gât, îți spun!

Lagrappe eși din această întrevedere cu uluirea omului pe care vreo mână răufăcătoare l-ar fi împins cu haine cu tot, sub apa unui duș. La urmă își reveni în fire și cu cravata în buzunar, merse să asculte muzica militară ce cântă în centrul orașelului. Acolo, în jurul locuitorilor gătați din Bar-Le-Comte, în jurul femeilor stând de vorbă sub mătasa întinsă a umbrelor, ochii lui se rotiră prin cordonul multicolor al bieților soldați fără un ban în buzunar, a vânătorilor și a cuirasierilor, veniți să-și omoare duminica, să-și vadă secția afară din rânduri, să-și înzecească savoarea independenței lor la spectacolul îmbucurător al robiei celorlalți. Vioi și priceput ca nimeni altul în arta de a-și face loc prin mulțime, încet dar sigur, cu ajutorul umerilor, bunul Lagrappe se strecură binișor în rândul din față. Se execută tocmai marșul din *Profetul*, ceea ce-l înveseli grozav, căci bătea măsura cu vârful cisme, imitând trombonul cu gura închisă. Un glas ce-l strigă dela spate: „Pssst! Vânător!“, îl făcù să se în-

Caragiale în Blaj: St. O. Iosif, O. Goga, Al. Ciura, dș. Virginia Podoabă, dna Leontina Ciura, † I. L. Caragiale, dș. Claudia Goga, Aurel Vlaicu, dș. Tulia Bogdan.

Vedere dela nenorocirea de tren de lângă Lipsca, întâmplată în săptămânile trecute. În urma ciocnirii au murit 3 inși, iar 21 au fost greu răniți. Chipul nostru arată ruina unui vagon de clasa IV, care a fost mai rău nimic.

toarcă ca fulgerul; dar rămase ca împetrit, buna sa dispoziție fu rasă ca cu o coasă, când îl recunoscu pe colonelul regimentului său, care fumă o enormă țigară de foi, în mijlocul unui mic cerc de ofițeri.

Colonelul zise:

— Ian privește-mă, te rog. Ei, nu mă înșelasem, pe legea mea! Unde-ți este cravata?

De douăzeci și cinci de luni de când eră soldat, Lagrappe vorbea acum pentru prima oară cu colonelul, și acest imens eveniment îi înmuie brusc mâinile și picioarele. Bietul om rămase fără suflare. Își clătina numai capul de sus în jos; apoi își trase repede cravata din buzunar. Acest simplu gest deslănțui o trombă. Crezând cu singuranță că soldatul îl făcea pe prostul și că nu purta cravata fiindcă îi eră prea cald, colonelul se înverzi la chip. Și începă să urle, să răcnească, să numere cu miile de bombe, izbindu-se cu palmele peste pulpă, luându-i pe ofițerii consternați drept martori și întrebând unde or să ajungă lucrurile dacă, în garnizoanele dela Est, soldații au început să iasă în oraș fără de cravată.

El sfârși:

— Pune-ți cravata la loc.

Lagrappe, aiurit, se supuse.

— Stânga-împre!

Lagrappe ascultă mișcarea, întorcând colonelului său, spatele, unde tașca și mânerul săbiei, văzute din profil, sclipiră la razele de soare.

— Rupe-ți rândurile! Întoarce-te numai decât la cazarmă și înscrie-te cu cincisprezece zile închisoare.

III.

Lagrappe intră în cazarmă, tocmai în momentul când majorul-medic, după ce-l sfârșise pe gornist, ieșea pe poartă afară.

El rosti numai un cuvânt, unul singur:

— Iar!..

Eră prea mult. Sângele îl congestionă.

— Așa dar ai jurat să nu te supui? Maică Pre-

cisto, asta e prea din cale afară! Îți dau cincisprezece zile închisoare, ca să te învăț minte să-ți mai râzi de mine — și apoi, să te mai prind eu la vizită!..

Lagrappe voi să se justifice, să evoace marea umbră a colonelului, dar nu reuși să scoată nici o silabă, izbit de numeroșii „să tacii!“ ai doctorului. Sub bolta cu ecouri sonore a căzărmei, vocea acestuia bubuia ca niște descărcături de tun.

Lagrappe renunță la orice lămurire.

În aceeaș seară intră în închisoare. Și după-ce făcū cincisprezece zile pentru a-și fi scos cravata, mai făcū alte cincisprezece, pentru a fi purtat-o la gât.

Trad. de Adrian Corbul.

O O O

Rentors

*Cum de-am rătăcit atâta,
Ce-am făcut? nici eu nu știu.
Văd, că zilele trecură,
Că mă 'ntorc, și că-i târziu.*

*Nu mai sânt cel de-altădată,
Nu mai bat acelaș drum:
Gândurile-mi sunt greoaie,
Sufletul e mut acum.*

*Înzadar zimbiți duioase
Și mă cereți să vă iau;
Albăstrele de prin grâne,
Nu mai am cui să vă dau.*

VASILE STOICA

O O O

CÂNTEC

*Plângiă duios o mandolină,
Într'un amurg.*

*... ..
Cu murmur și 'ngânare lină
Părae curg.*

*Vrăjit suriul văl se 'ntinde
Peste câmpii.
S'a potolit și îngânarea
De ciocârlii.*

*Șiret dismeardă boarea lină
Pe înserat.*

*... ..
Plângea 'n ascuns o mandolină,
În colț de sat.*

MIORIȚA CICOARE

O O O

MISTERUL POETULUI

Roman de ANTONIO FOGAZZARO

Trad. din italienește de: D. TOMESCU

— 22 —

XX.

Tot în ziua aceea, pe la șase după amiazi, tocmai când mă gătiam să ies dela hotel, mă pomenesc cu doctorul Topler.

„Iată-mă“, zise el.

Venirea lui fu neașteptată, și eu nu mă gândisem bine, cum aveam să-mi încep spovedania mea. Văzându-mă încurcat și nedumerit, Topler își încruntă sprincenele, și-și luă înfățișarea aceea gravă, pe care o iau mulți, în orice parte a lumii, când să tem să nu li se ceară bani. Mă grăbii să-i spun, că sosise clipa să știe și el pentru ce am venit la Eichstätt.

Fruntea lui se descreți numai decăt. Cum eră cu puțință, ca în sufletul lui cald și sincer, să se ascundă un tainic grăunte de avariție, nu știu, dar e lucru sigur, că doctorul Topler închideă într'însul un pic de zgârcenie; și, am aflat mai pe urmă, că petele acelea de pământ și de soare de pe haina sa neagră, nu erau datorite numai și numai nepăsării sale de artist și de filozof. Fruntea i se descreți și ochii săi străluciră de curiozitate.

„E o datorie de cavalerism din partea mea, adăogai eu. Poate când veți afla de ce-am venit la Eichstätt...

— Ei bine?, făcu Topler nerăbdător.

— Atunci n-avem să mai fim prietini“.

El tresări, se sculă în picioare și se uită la mine cu sprincenile ridicate. Acum, trebuia negreșit să intru în fond, și reluai:

„Ieri, nu eră întâia oară când am văzut pe miss Yves. Am văzut-o în Italia, și aici, în Germania, am venit anume pentru ea“.

Topler se uită la mine încremenit.

„Alaltăeri, sara, — urmai eu — la Nürnberg, v-am auzit dialogul dvoastră dinaintea cafenelei Sonne, și-am aflat atunci la ce oră trebuia să vin în gară, ca să călătoresc cu dvoastră.

— Dvoastră nu știati, exclamă Topler, că miss Yves e logodită?

— Ba, da, știam; aflasem chiar dela ea.

— Ah! Miss Yves vă cunoaște?

— Da, domnule.

— Oh!“

În acest lung *oh!*, precum și în fața severă a bătrânului, puteai să cetesti uimire, sau muștrare.

„Miss Yves, exclamai eu, cată să m-alunge. A făcut tot ce i-a stat în puțință, întâi ca să nu vin în Germania, apoi ca să plec numai decăt. Dvoastră ați putut observă, că în tot timpul drumului dela Nürnberg la Eichstätt, nu mi-a vorbit nici un cuvânt, pe când ceialalți, dimpotrivă, au stat mereu de vorbă cu mine.

— Dar atunci dvoastră...“, izbucni Topler mânios, și se întrerupse numai decăt. După un lung mormăit

înăbușit, ca unul care șovăie înainte de-a spune un cuvânt, reluă încet, cu privirile rătăcite prin cameră:

„Eram gata să zic, că dvoastră...“

— Că sunt nebun? Nu cred.

— Asta vream să zic, întimpină Topler cu îndârjire.

— Mai trebuie să vă spun, adăogai eu, că cu toată voința împotrivoare a miss-ei Yves, voiu rămâne aici și voiu face tot posibilul să înfrâng această voință.

— Și ce am să zic eu atunci?, izbucni Topler.

— Că n-am voit să tac și să mă folosesc de prietinia dvoastră, pentru ca să-mi îndeplinesc năzuințele mele într'ascuns.

— Lucrul acesta l-ați și făcut! Și acum, mă rog, ce fel de faptă e aceea din partea dvoastră, să urmăriți o domnișoară care nu mai e liberă și care caută să vă alunge?

— Domnule Topler, răspunsei eu, nu mă judecați...

— Eu vă judec!, exclamă Topler furios. Vă judec pe dvoastră și faptele dvoastră, așa cum cred eu și cum îmi place mie! Și de-acum înainte vă interzic să mai stați în Eichstätt! Vă interzic de-a mai persecută pe logodnica fratelui meu!

— Îmi dați voe, răspunsei eu liniștit. Miss Yves mă iubește“.

De astădată, Topler își întinse spre mine arătătorul dela mâna dreaptă, mă privi cu gura deschisă și nu mai zise nici un cuvânt. Părea că toată mânia i se prefăcuse în uimire.

După un minut de contemplare încremenită, ochii săi se însuflețiră pe neașteptate și fața i se coloră. Scoase din buzunar o batistă mare, de culoare gălbue-roșietică, se uită la ea cercetător, mormăind: e nebun; apoi, își suflă nasul sgomotos, și, luând o mutră posomorâtă, își mototoli furios batista între mâni și începù să bombănească repede:

„E nebun, e nebun, da, da, e nebun.

— Nu, dragă dle Topler, zisei eu, cu un oarecare dispreț rece, — să nu credeți asta.

— Dar ce mi-ați spus adineaori?, întimpină el mânios. Nu mi-ați spus că miss Yves vă respinge? Și acum îmi spuneți că vă iubește?

— Îmi dați voe, dle Topler, răspunsei eu după o scurtă zăbavă, mărturisirea care trebuia să v-o fac, din motive de cavalerism, v-am făcut-o; acum numai cu un prietin aș dori să mă lămuresc mai mult. Dvoastră, de sigur, îmi veți spune că de acum înainte, noi nu mai putem fi prietini. Înțeleg. Cu toate astea, eu am să vă păstrez întotdeauna o mare stimă și-o foarte mare simpatie; și dacă dvoastră ați binevoi să mă ascultați prietenește pentru cea din urmă oară...“

Urmă un restimp de tăcere. După câteva secunde de așteptare, mă ridicai în sus, cu un gest de resemnare. Se sculă și el, luându-și bastonul și pălăria.

„În orice caz, eu vă mulțumesc — îi zisei cu tristețe, pe când se îndreptă spre ușă — vă mulțumesc pentru că ați venit“.

El se uită în ochii mei și părui că mă cercetează până în cea mai ascunsă cută a sufletului meu; apoi svârli pe masă bastonul și pălăria, își deschise brațele larg, într'o mișcare de avânt, și exclamă:

„Haideți, spuneți!”

În marea mea bucurie, eram gata să-i cuprind mânilor. El însă se dete îndărăt și-mi aruncă o privire neîncrezătoare. Mă făcui că nu observ, și m-apucai să-i povestesc iubirea mea, începând dela întâlnirea cu Violet la Belvedere di Lanzo. Când îi povestii cele două visuri ale mele, pentru ca să-l fac să înțeleagă prima înrăurintă a glasului ei, Topler aprobă de mai multeori din cap, întocmai ca un medic, care aude din gura infirmului descrierea unor nouă simptome, potrivite cu diagnoza sa despre boală.

Iar mai pe urmă, când începui să-i vorbesc despre spiritul miss-ei Yves, despre ideile ei triste și amare, despre binele pe care aş fi vrut să-l fac, primind din partea ei o răsplată mult mai mare, bătrânul, care până aci stătuse cu capul plecat în jos, își ridică atunci ochii spre mine și mă privi în față în așa chip, încât putui vede, că din privirea lui țîșniă un interes viu și că perise orice urmă de neîncredere în mine.

Nu pomenii nimic despre scrisorile primite dela Violet și de cele din urmă destăinuiri ale ei. Îi spusei numai, că Violet mă iubește într'adevăr, dar că se silește să mă îndepărteze de lângă dânsa, ca să-și poată țineă cuvântul dat, în toată libertatea, profesorului Topler. Mai adăogai, că în urma atâtor semne misterioase, căpătasem o încredere neclintită în existența unei voinți superioare, care m-ar ocroti din lumea-i nevăzută; că cred adecă, cu tot dinadinsul, că visul meu are să mi se izbândească printr'un tainic amestec al puterilor divine.

Topler mă privi un restimp în tăcere, apoi exclamă:

„Și ce aveți de gând să faceți?”

— Tot ce-mi va stă în putință“, răspunsei eu.

Își duse mânilor la tâmple, repetând încet: *Was für eine Geschichte, was für eine Geschichte!* Ce întâmplare, ce întâmplare!

„Ascultați, vă rog, îndrăznii să-i zic. — Alaltăeri, dvoastră nu păreați tocmai mulțumit cu această căsătorie.

— O! Dați-mi pace; nu cred să fi zis asta“ mor-măi Topler, ca și cum și-ar fi adus aminte de ceva neplăcut, și stătui încă câteva clipe cu capul strâns între mâni.

„Eu sunt ca un tată pentru fratele meu — zise el cu glas mișcat. — Eu nu-l am decât pe el, și el, bietul băiat, vedeți bine, își închipue că are Dzeu știe ce, iar la urma urmei nu mă are decât pe mine. Că această căsătorie e o rătăcire, se prea poate, cu toate astea eu nu pot face altceva decât s-o primesc“, și repetând singur, mai departe: „o primesc, o primesc“, rămase dus pe gânduri, lăsând să se vadă, din mișcarea frunții, din neastâmpărul buzelor și din neliniștea întregii ființi, că înlăuntrul sufletului său gândia cu totul altceva.

Într'un târziu, își înălță capul în sus și exclamă

cu energie, ca și cum ar fi vrut să înăbușe atâtea și atâtea glasuri tainice, care i se împotriviău:

„Însfârșit, o primesc!”

Numai decât însă, căzui din nou pe gânduri; arătând o vădită stare de neliniște. Ascunsele glasuri lăuntrice încă nu amuțiseră; i le puteai ceti pe frunte și în mișcarea mută a buzelor sale.

Ar fi fost tare bucuros, dacă această căsătorie s-ar fi putut nimici; el însuș se simția ispitit să deie mână de ajutor celui care ar fi vrut s-o zădărnicească; durerea fratelui său însă îi insuflă o mare teamă, și această teamă eră mai presus decât orice alt argument.

Sărmanul bătrân! El făcea fratelui său cele mai aspre muștrări, și își bătea joc de farmecul nopților sale cu lună; în realitate însă îl iubea cu o adevărată dragoste de mamă.

„Iată de pildă — îmi zise el pe neașteptate — vă aduceți aminte, că alaltăeri, ieșind din camera fratelui meu, am exclamat: „lucruri vechi!“ Îl găsisem plângând ca un copil, pentru că miss Yves se purtase rece cu el. Atunci i-am zis: „las-o și tu în pace!“ Știți ce mi-a răspuns? M-a întrebat dacă-i doresc moartea. Înțelegeți?...“

În pieptul meu se frământau o mulțime de răspunsuri și de propuneri; unele însă, dintr-un motiv sau altul, nu se cădeau să fie spuse, iar altele poate că nu trebuiau să fie nici gândite. De aceea tăcui. Topler, folosindu-se de acest prilej, căută și el multă înfrigurare să-și scape fratele, fără să-i zdrobească inima, dar nu găsiă nici un mijloc; ar fi vrut să-mi ceară și ajutorul meu; simțind însă că nu poate face acest lucru într'un chip cuviincios, nu-mi mai zise nimic.

În tăcerea noastră, ne înțelegeam de minune unul pe altul, chiar și fără să ne privim; căci dacă eu mă uitam la Topler, el se uită pe pereți sau în tavan. Astfel, fără să schimbăm vreun cuvânt, ajunserăm amândoi la convingerea că nu poate fi nici un mijloc de scăpare, și ne ridicarăm în sus, aproape în aceeaș clipă.

Când să mă despart de el, fui cât pe-aci să-l întreb dacă putem să ne mai vedem; mă gândii însă, numai decât, ca să înlătur primejdia unui răspuns supărător. Bunacuviița apoi mă îndemnă să nu-i întind mâna. El fu care mi-o întinse întâi; se căi însă numai decât, gândindu-se pe semne la fratele său. Ne despărțirăm, prin urmare, fără nici un semn de prietinie; cu toate astea, în inimile noastre eram cu mult mai legați și mai împrietiniți decât la început.

Scrisei numai decât Violetei:

„În clipa asta am vorbit cu doctorul Topler. I-am spus că iubesc pe miss Yves, că ea mă iubește și mă respinge, și că Dzeu are să mi-o încredințeze mie“.

Dusei apoi repede biletul la postă, cu gândul ca Violet să-l poată primi chiar în șara aceea.

— urmează —

Caragiale în Blaj.

În presara serbărilor de astă vară poetul Goga ne-a prezentat pe maestrul Caragiale. Fericiți de această întâlnire, ne-am bucurat și mai mult, când am văzut, că maestru e așa de prietenos.

Îl cunoscuserăm până acum numai din scrieri, îl știam la o înălțime foarte mare, și aproape nu ne venea să credem, că acest geniu să se coboare vreodată și în lumea comună a micului nostru orașel.

În curând maestrul a fost centrul atenției generale. S-au curmat toate glumele, și glasul lui era ascultat cu sfințenie. Târziu după cină, când doamnele ne pregăteau pentru concert, discuția se încinsese mult mai aprinsă încă, și după ce ne-am depărtat, maestrul simțindu-se mai la largul lui, și-a lăpădat gulerul și manșetele, și-a deschis nasturii dela vestă. După miezul nopții, când ne-am înapoiat, maestrul stă în fruntea mesei și era o tăcere de biserică în cercul ascultătorilor, între cari erau poezii Goga, Iosif, Eftimiu, aviatorul Vlaicu, Tăslăuanu, Schiopul, etc. Ici-colo se mai auzea câte o reflecție, dar glasul maestrului predomină, urmărit de admirația și entuziasmul celor de față.

Eră o societate așa de intimă, și cu toate acestea avea aspectul și solemnitatea unei ședințe literare. Ochii maestrului străluceau în reflexul lampii, și o flacăra deosebit de vie, flacăra geniului, țignea dintrânsii. Regretam cu toții, că nu este cineva, care să poată stenografia aceste vorbe de aur, ce se pierdeau în neant — și nimeni nu le va putea redă vreodată, în haina aceea desăvârșită a artei.

Deodată maestrul se oprește, întrebând: unde e Vlaicu? I-am spus, că doarme, fiind agitat în preajma sborului de mâne. Atunci a luat o lumânare, și întovărășit de alți doi-trei, s'a apropiat tiptil, cu evlavie par'că, de așternutul unde dormea șoimul național întors spre părete, cu fața extraordinar de palidă.

— Ce va fi visând el acum, de e așa de palid? Ce vise pot să frământă mintea acestui copil genial, care să joacă cu viciața ca cu o minge?

Și ochii maestrului se posomorâră, flacăra cea vie se stinsese par'că deodată:

— Ne culcăm băieți, să ne adu-

năm puteri nouă, pentru emoțiile de mâne!...

*

Dimineața ne-am trezit cu toții mai oboșiți ca înainte. Durmiserăm oare, ori numai ne sbătuserăm în așternuturile noastre, sub povara unui presimț îngrozitor? Durmiserăm oare, ori ne îmbătam înainte de triumful și izbânda ce se apropia?

Maistrul părea dintre toți cel mai agitat. A luat un șvarț, pe urmă a urcat într'o birjă cu poetul Iosif, după ce a respins cu politeță invitarea de-aluă masa în castelul Metropolitan, căci promisese ziariștilor, să i-a parte la banchetul presei, în grădina din Veza. Eră o agitare febrilă, jurnaliștii mâncau pripiți, și abea de s'au rostit două-trei vorburi.

Valurile lumii românești se porneau ca un fluviu mare, spre Câmpul libertății.

Mărturisesc cu părere de rău, că n'am asistat chiar la începutul sborului, și că am sosit la locul de glorie cu întârziere, când Vlaicu se ridicase deja în văzduh, și lumea îl aclamă într'un delir al entuziasmului, plângând fluturându-și batistele și pălăriile în aier.

Pe maestrul l'am întâlnit încrunțat, cu ochelarii în mână, și cu ochii plini de lacrimi. L'am întrebat ce zice, dar a făcut un gest de admirație, cu care a schițat greutatea de a spune în cuvinte, potopul de emoții ce-l copleșea în clipa aceea. Seara la cină, maestrul l'a îmbrățișat pe Vlaicu și l'a sărutat. Apoi și-a luat obișnuita „mămăliguță cu brânză“ și nu mai era modru să ajungă cineva la vorbă, de glasul vesel și scânteietor de spirit al maestrului. Vlaicu a mâncat puțin și s'a ridicat dela masă, căci îi veneau amețeli. Agitățile de după amiază îl eșofaseră prea mult, și a dormi în curând. Maistrul îi trecu cu mâna peste frunte și spuse cu o dragoste de părinte:

— S'a oboșit băiatul. L'a amețit gloria cea mare, și acum doarme pe lauri!

Maistrul eră într'o dispoziție sufletească foarte animată, și când doamnele ne-am întors, în zori, dela bal, maestrul ne-a cerut și el, cu multă complezanță, o tură.

*

Aceeaș dispoziție senină ne-a stăpânit și în ziua a treia a serbărilor când prietena mea Tani Goga, a avut ideea fericită de a fotografia pe cei de față. Caragiale a protestat

la început, căci spunea el, nu e chiar în ordine cu toaleta, apoi s'a lăsat înduplecat, și-a potrivit halatul, și-a scos cochet batista în colțul buzunarului, și potrivindu-și ochelarii, a zis: „Ei, acum să luăm o mutră, cât se poate de gravă“.

S'a și ținut de vorbă, căci în vremea când ceialalți zimbiau, el și-a păstrat atitudinea gravă până în sfârșit.

Cine ar fi crezut atunci că această glumă, ficsează pentru ultima oară pe Caragiale în mijlocul admiratorilor și prietenilor săi de aici?

Caragiale, cu toate promisiunile solemne, de a ne cercetă încurând, nu va mai veni niciodată în mijlocul nostru, și glasul lui fermecat, cu scăpărări de geniu a amuțit pentru totdeauna, dispărând în neant...

Leontina Ciura

OOO

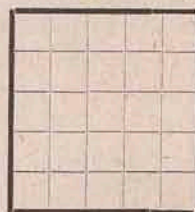
GHICITURI

Ghicitura din numărul trecut al revistei noastre au deslegat-o corect următorii: Miți Ștefănescu, Leontina Bancu, Elena Lup, N. B. Stănilă, Nicolae Humă, Viorica Furdui, Ana Popovici, Viorica Dan, Aurica Peicu, Dr. Nicolae Schiau, Cornelia Chibulcuceanu, Leon Bărsan, Aurora Telescu, Cornelia Pelle, Iuliu Anghel, Sabina Minișan, Letiția Tucra, Emilia Deac Anuța Colceriu, Drina Brădiceanu, I. Căpușanu.

Deslegarea e:

*Biserica e tristă și pustie
Ca inima de amăgiri rănită,
Lângă altar o candelă 'nvechită
Își tremură lumina 'n agonie.*

* * *

Cum se vor așeza în patratele acestea numerii 1, 2, 3, 4, 5, ca adunându-i, și dela stânga la dreapta și dela dreapta la stânga și din sus în jos și din jos în sus și și cruciș și curmeziș, să deie totdeauna 15?

Deslegarea să ni se comunice până în 18 l. c.

Cuprinsul:

Ion Dragoslav: Lotul universal, nuvelă. — *A. Cotruș*: Drumul eroilor, poezie. — *G. Courteline* — *Adrian Corbul*: Dispensat de cravată, schiță. — *Vasile Stoica*: Rentors, poezie. — *Miorița Cicoare*: Cântec, poezie. — *A. Fogazzaro* — *D. Tomescu*: Misterul poetului, roman. — *Leontina Ciura*: Caragiale în Blaj. Ghicitori. Ilustrații.